

Plan för mångfald och likvärdiga villkor - revidering av det integrationspolitiska programmet respektive det handikappolitiska programmet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Planen för mångfald och likvärdiga villkor enligt bilaga 2 till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2008 godkänns.
2. Planen för mångfald och likvärdiga villkor ersätter nuvarande integrationspolitiska program respektive handikappolitiska program.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens förvaltning har fått i uppdrag göra en översyn av kommunens integrationspolitiska program. Det finns dessutom ett beslut i fullmäktige att kommunens handikappolitiska program ska ses över årligen. De båda programmen fastställdes av kommunfullmäktige 2002

Riksdagen antog en ny diskrimineringslag den 5 juni 2008. Lagen träder i kraft den 1 januari 2009. Den nya lagen ersätter de sju nuvarande diskrimineringslagarna. Samtliga nuvarande diskrimineringsgrunder behålls, och två nya diskrimineringsgrunder införs: ålder och könsidentitet.

I samband med att den nya lagen träder i kraft slås de nuvarande fyra ombudsmännen mot diskriminering; Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning samman till en ny myndighet – Diskrimineringsombudsmannen.

Med anledning av samordningen av diskrimineringslagarna har ett förslag till gemensam plan tagits fram - Plan för mångfald och likvärdiga villkor. Planen föreslås ersätta Huddinge kommuns nuvarande integrationsprogram respektive handikapprogram och dessutom innefatta samtliga diskrimineringsgrunder.

Huddinge kommun intar på så sätt en beredskap inför den förväntade utvecklingen.

Överläggning i kommunstyrelsen

I ärendet yttrar sig Bo Trygg (m), Kerstin Z Johansson, kanslichef och Tomas Hansson (kd).

Protokollsanteckning

Tomas Hansson anmäler protokollsanteckning.

Beslutet delges

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Skolnämnderna
Socialnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Handikapprådet,
Pensionärsrådet (FUB)
Jämställdhetsrådet,
Brottsförebyggande rådet
Demokratiberedningen
Demokratiforum Stuvsta-Snättringe
Demokratiforum Flemingsberg
Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd

HUDDINGE
KOMMUN

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

TJÄNSTEUTLÅTANDE

DATUM

7 oktober 2008

DIARIENR

KS 2007/53.171

SIDA

1 (10)

HANDLÄGGARE

Mona Eichenseer

08-535 302 06

mona.eichenseer@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Plan för mångfald och likvärdiga villkor - revidering av det integrationspolitiska programmet respektive det handikappolitiska programmet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Planen för mångfald och likvärdiga villkor enligt bilaga 2 till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2008 godkänns.
2. Planen för mångfald och likvärdiga villkor ersätter nuvarande integrationspolitiska program respektive handikappolitiska program.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens förvaltning har fått i uppdrag göra en översyn av kommunens integrationspolitiska program. Det finns dessutom ett beslut i fullmäktige att kommunens handikappolitiska program ska ses över årligen. De båda programmen fastställdes av kommunfullmäktige 2002

Riksdagen antog en ny diskrimineringslag den 5 juni 2008. Lagen träder i kraft den 1 januari 2009. Den nya lagen ersätter de sju nuvarande diskrimineringslagarna. Samtliga nuvarande diskrimineringsgrunder behålls, och två nya diskrimineringsgrunder införs: ålder och könsidentitet.

I samband med att den nya lagen träder i kraft slås de nuvarande fyra ombudsmännen mot diskriminering; Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning samman till en ny myndighet – Diskrimineringsombudsmannen.

Med anledning av samordningen av diskrimineringslagarna har ett förslag till gemensam plan tagits fram - Plan för mångfald och likvärdiga villkor. Planen föreslås ersätta Huddinge kommuns nuvarande integrationsprogram respektive handikapprogram och dessutom innefatta samtliga diskrimineringsgrunder.

POSTADRESS

Kansli
141 85 Huddinge

BESÖKSADRESS

Kommunalvägen 28

TELEFON (VX) OCH FAX

08-535 302 00
08-535 301 70

E-POST OCH WEBB

huddinge@huddinge.se

Huddinge kommun intar på så sätt en beredskap inför den förväntade utvecklingen.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsens förvaltning har fått i uppdrag göra en översyn av kommunens integrationspolitiska program. Det finns dessutom ett beslut i fullmäktige att kommunens handikappolitiska program ska ses över årligen. De båda programmen fastställdes av kommunfullmäktige 2002.

Riksdagen antog en ny diskrimineringslag den 5 juni 2008. Lagen träder i kraft den 1 januari 2009. Den nya lagen ersätter de sju nuvarande diskrimineringslagarna. Samtliga nuvarande diskrimineringsgrunder behålls, och två nya diskrimineringsgrunder införs: ålder och könsidentitet. Förbudet mot diskriminering gäller i princip alla samhällsområden och för samtliga diskrimineringsgrunder utom ålder, där förbudet begränsas till utbildningsverksamhet och till arbetslivet i vid mening. Diskrimineringslagar och diskrimineringsgrunder se PM (bilaga1).

I samband med att den nya lagen träder i kraft slås de nuvarande fyra ombudsmännen mot diskriminering; Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning samman till en ny myndighet – Diskrimineringsombudsmannen. Barnombudsmannen (BO) kommer att finnas kvar.

Med anledning av samordningen av diskrimineringslagarna och diskrimineringsombudsmännen har ett förslag till gemensam plan tagits fram - *Plan för mångfald och likvärdiga villkor* (bilaga 2). Planen föreslås ersätta Huddinge kommuns nuvarande integrationspolitiska respektive handikappolitiska program och dessutom innefatta samtliga diskrimineringsgrunder. Huddinge kommun intar på så sätt en beredskap inför den förväntade utvecklingen.

Förslaget till plan med vidhängande PM har remitterats till samtliga nämnder utom överförmyndarnämnden och valnämnden, till handikapprådet, pensionärsrådet, jämställdhetsrådet, brottsförebyggande rådet, demokratiberedningen samtliga demokratiforum samt Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd. Svar har kommit från samtliga remissinstanser utom demokratiforum i Segeltorp, Sjödalen-Fullersta, Skogås, Trångsund och Vårby. Remissvar, bilaga 3.

Handikapprådet har överlåtit till sina föreningar att lämna synpunkter på förslaget. FUB (riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna) har som enda förening inkommit med synpunkter.

Remissinstansernas synpunkter och kommunstyrelsens förvaltnings kommentarer

Allmänna synpunkter

Nämnderna

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden anser att planen innehåller mål och indikatorer som ligger i linje med andra strategiska dokument och som gör det möjligt att utvärdera måluppfyllelsen i det löpande arbetet. Nämnden konstaterar emellertid att det i bilaga 2 (PM) inte tas upp ” Religion eller annan trosuppfattning” som finns med i både betänkandet och propositionen.

Kultur- och fritidsnämnden är positiv till en samlad plan för att motverka diskriminering och för att främja lika rättigheter och möjligheter för alla. Nämnden påpekar dock att planen ytterligare kan belysa att religiösa och kulturella traditioner berikar mångfalden.

Skolnämnderna konstaterar att genom planen för mångfald och likvärdiga villkor har en samordnad översyn gjorts av frågor om integration, handikapp och jämställdhet i Huddinge kommun. Samtidigt har förslag på åtgärder för att främja arbetet och utvecklingen kring mångfald och likvärdiga villkor lagts fram vilket kan underlätta arbetet för förvaltningarna i dessa avseenden. Man betonar dock att det är angeläget att de övergripande målen och visionerna i den framlagda planen inarbetas i kommunens befintliga mål- och styrdokument.

Socialnämnden framhåller att planen för mångfald och likvärdiga villkor är väl genomarbetad och mycket bra. Det är positivt att Huddinges integrationsprogram och handikappprogram samlas i en gemensam plan för att inta en beredskap inför den förväntade utvecklingen. Planen ses som ett stort stöd till förvaltningarna i arbetet för att främja ökad mångfald och mer likvärdiga villkor.

Äldreomsorgsnämnden menar att planen för mångfald och likvärdiga villkor kommer att kunna fungera som stöd i det fortsatta arbetet med mångfalds- och jämställdhetsfrågor. De vägledande kommunövergripande, nationella och internationella dokumenten för arbete med jämställdhet och mångfald är många och deras innehåll är omfattande. Därför anser nämnden att en gemensam plan med mätbara mål och indikatorer samt arbetssätt för uppföljning kommer att underlätta arbetet med dessa frågor.

Nämnden saknar emellertid området religion och annan trosuppfattning i själva planen.

Ledningskontorets kommentar

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden konstaterar att det i bilaga 2 (PM) inte tas upp ” Religion eller annan trosuppfattning” som finns med i både betänkandet och propositionen. Kultur- och fridsnämnden menar att planen ytterligare kan belysa att religiösa och kulturella traditioner berikar mångfalden och äldreomsorgsnämnden saknar området religion och annan trosuppfattning i själva planen.

Diskrimineringsgrunden - Religion eller annan trosuppfattning har lagts in i bilaga 2. På grund av förbiseende fanns texten inte med.

I planen kommenteras inte diskrimineringsgrunden religion och annan trosuppfattning särskilt. Detsamma gäller diskrimineringsgrunden ålder. Det är svårt att dra en enkel skiljelinje mellan religiösa och kulturella eller traditionella förhållanden. Det finns inte heller någon definition av religion vare sig i svensk lagstiftning eller i lagförarbeten. Exempel på vilka åskådningar som kan omfattas är buddism, ateism och agnosticism vars grunder för åskådning har ett naturligt samband eller är jämförbara med religion. Däremot omfattas t.ex. inte rasistisk övertygelse eller politiska åskådningar. Prop 2007/08:95.

Regeringen påminner också om att diskrimineringsgrunderna religion eller annan trosuppfattning respektive etnisk tillhörighet kompletterar varandra. Tillsammans täcker de båda diskrimineringsgrunderna ett betydande område och det kan antas i praktiken vara av underordnad betydelse vilken av diskrimineringsgrunderna som åberopas i t.ex. en förhandling eller inför domstol.

Råden

FUB (riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna) anser att texten i bilaga 2: indirekt diskriminering är för lång och förslår att meningen delas upp.

Huddinge pensionärsråd påpekar att det svårt att finna insatser i kommunens plan för dem som passerat yrkeslivet, det vill säga för ålderspensionärerna. Pensionärsrådet tar också i sitt remissvar upp frågor om boenden och föreningsliv för äldre samt geriatrisk kompetens i kommunen.

Jämställdhetsrådet ser positivt på inriktningen i planen för mångfald och likvärdiga villkor. Rådet anser dock det finns flera möjliga samarbetspartners i arbetet för ökad mångfald och likvärdiga villkor än antidiskrimineringsbyrån

(sidan 5 och 7) föreslagna insatser. Rådet föreslår därför att texten ändras till ”lämpliga organisationer”.

Brottförebyggande rådet anser att förslaget till - Plan för mångfald och likvärdiga villkor är ett steg på väg mot mer sammanhållna planer där man samlar flera ämnesområden som kan leda till en hållbar samhällsutveckling.

Ledningskontorets kommentarer

Pensionärsrådet påpekar att det svårt att finna insatser i kommunens plan för ålderspensionärerna. Planen har visserligen beröringspunkter med kommunens folkhälsoplan men vänder sig till de grupper som är föremål för diskriminering enligt lagstiftning. Diskriminering på grund av ålder gäller än så länge endast inom arbetslivet och utbildningsområdet.

Ledningskontoret instämmer i FUB:s uppfattning att texten i bilaga 2: indirekt diskriminering är för lång och har därför delat den aktuella texten i två meningar.

Jämställdhetsrådet menar att det finns flera möjliga samarbetspartners än antidiskrimineringsbyrån. Ledningskontoret föreslår att texten ändras till - lämpliga organisationer enligt jämställdhetsrådets förslag.

Demokratiberedningen

Demokratiberedningen ser det som en styrka att planen uppmärksammar hur olika variabler eller diskrimineringsgrunder samverkar och formar varandra. Genom att relatera olika variabler till varandra bidrar planen till ett helhetsperspektiv på individen och en mer nyanserad bild av människors villkor och behov. En ytterligare styrka hos planen är att den innehåller relevanta och väl valda mått och mätmetoder, som gör det möjligt att mäta och följa utvecklingen på området.

Demokratiberedningen anser dock att planen i större utsträckning bör uppmärksamma frågan om ökad mångfald bland kommunens förtroendevalda och peka på möjliga åtgärder för att åstadkomma detta. Genom att till exempel erbjuda barnpassning vid möten kan det skapas mer jämlika villkor för att delta i demokratiskt arbete. Det är särskilt viktigt att den kommunala servicen är tillgänglig för alla, oavsett funktionsnedsättning eller språkkunskaper. Beredningen menar också att planen i större utsträckning bör kommentera hur kommunens samarbete med föreningslivet kan utvecklas och förbättras.

Slutligen anser demokratiberedningen att barnperspektivet bör stärkas i planen genom att till exempel i inledningen understryka att ett barnperspektiv

ska finnas med och genomföra åtgärder inom samtliga områden som planen berör.

Ledningskontorets kommentarer

Ledningskontoret delar i stort demokratiberedningens uppfattning men anser att hur insatserna i planen ska genomföras ska beslutas av respektive nämnd utifrån verksamheternas förutsättningar.

När det gäller förslaget att stärka barnperspektivet i planen konstaterar ledningskontoret att barn och ungdomar har ett eget avsnitt under målområde 3 som utgår från barnperspektivet. Vidare är en av utgångspunkterna för planen FN:s standardregler för delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. Standardreglerna utgår bland annat från barnkonventionen och deklARATIONEN om mänskliga rättigheter.

Demokratiforum

Stuvsta-Snättringe demokratiforum välkomnar att kommunen nu ser över, reviderar och moderniserar det integrationspolitiska och det handikappolitiska programmet så att de olika ansvarsområdena bättre sammanfaller och anpassas efter de nya lagarna om diskriminering.

Flemingsbergs demokratiforum ställer sig positiv till kommunens plan för mångfald och likvärdiga villkor som har till syfte att förverkliga jämställdhets-, integrations och handikappolitikens mål. Forumet anser att politiker bör underrättas regelbundet om arbetets fortskridning genom uppföljning och utvärdering vid bestämda tidpunkter.

Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd (ADB)

ADB delar i stort sett det projektgruppen beskriver i sin inledning och anser att projektgruppen har gjort ett gediget arbete och genomlyst en del viktiga frågeställningar när det gäller diskriminering och mångfald.

Synpunkter inom respektive målområde

Planen för mångfald och likvärdiga villkor utgår ifrån fem av kommunens elva folkhälsomål och ska ses som en fördjupning av dessa mål. Ett flertal remissinstanser har också haft synpunkter som berör dessa målområden.

Mål 1. Delaktighet och inflytande i samhället

Kultur - och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden föreslår att texten under rubriken samarbete med föreningslivet ändras enligt följande: Huddinge kommun har ett rikt före-

ningsliv som stärker den lokala demokratin, skapar social sammanhållning och motverkar segregation och social isolering. Föreningslivet spelar en viktig roll som samarbetspartner för att öka mångfalden i samhället.

Ledningskontorets kommentar

Kommunstyrelsen föreslår att texten ändras enligt kultur- och fritidsnämndens förslag.

Socialnämnden

Socialnämnden menar att det är det oklart vad som syftas med beprövade metoder under avsnittet "Dialog med invånare och brukare". Detta bör förtydligas ytterligare.

Ledningskontorets kommentar

Ledningskontoret delar socialnämndens uppfattning och förslår att meningen stryks.

Pensionärsrådet

Pensionärsrådet påtalar i sitt remissvar att såväl högtalare som hörselslingor saknades på de bibliotek som hade så kallade författarbesök under 2007. Många pensionärer har problem med hörseln och därför blir dessa och likartade besök mindre attraktiva när det inte finns bra möjlighet att höra vad författare och andra besökare säger.

Ledningskontorets kommentar

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag av kommunfullmäktige (8 september 2008) att i samråd med kultur- och fritidsnämnden och Huga fastigheter AB att utreda behovet av hörselslingor i kommunens offentliga lokaler.

Målområde 2. Ekonomisk och social trygghet

Socialnämnden

Socialnämnden anser att det i avsnittet om hedersrelaterat våld och förtryck bör framgå att detta även kan drabba unga män. Jämställdhetsrådet menar att planen beskriver det mönster som hedersrelaterat våld följer på ett sätt som bör strykas, eftersom skrivningen på ett negativt sätt utesluter respektive pekar ut vissa människor och grupper (sidan 8).

Ledningskontorets kommentar

Regeringen påpekar i sin (skrivelse 2007/08:39) att hedersrelaterat våld och förtryck även drabbar unga män. Kommunstyrelsens förvaltning förslår därför

att texten i avsnitt om hedersrelaterat våld och förtryck ändras enligt socialnämndens förslag.

Kommunstyrelsens förvaltning delar däremot inte jämställdhetsrådets uppfattning att skrivningen i planen om hedersrelaterat våld och förtryck på ett negativt sätt utesluter respektive pekar ut vissa människor och grupper. Den aktuella texten som är ett citat från regeringens skrivelse lyder ”hedersrelaterat våld följer samma mönster som våld mot kvinnor men det finns också skillnader som bidrar till större utsatthet för de unga kvinnorna”.

Det kan också nämnas att regeringen slår fast att hederstänkandet kan ”ta sig olika uttryck beroende på kulturella föreställningar och religion men är inte kopplat till någon specifik kultur eller religion”.

Målområde 3. Trygga och goda uppväxtvillkor

Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd (ADB)

ADB Stockholm Syd instämmer i stort sett med projektgruppens förslag inom detta målområde, men saknar tydlighet när det gäller frågan om modersmålsundervisning. ADB saknar här ett tydligt och mätbart förslag för att uppnå målet med modersmålsundervisningen.

Ledningskontorets kommentar

Genom att alla elever som väljer modersmålsundervisning får betyg från årskurs 8 kan måloppläggningsmätningen mätas.

Målområde 4. Ökad hälsa i arbetslivet

Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd (ADB)

ADB saknar ett förslag om hur kommunens anställningsförfarande ska kvalitetssäkras ur antidiskrimineringsperspektiv, som ett led att öka mångfalden på alla nivåer i de kommunala verksamheterna.

Ledningskontorets kommentar

Kommunen utarbetar årligen en plan för det interna arbetet med jämställdhet och mångfald inom ramen för kommunens personalpolitik. Jämställdhets- och mångfaldsmålen finns redovisade i förvaltningarnas verksamhetsplaner.

Målområde 6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Socialnämnden

I avsnittet nämns målgrupper som i högre grad än andra grupper i samhället riskerar att hamna i ett utanförskap med social isolering och ensamhet. Socialnämnden vill tillägga att detta även avser nyinvandrade flyktingar som befinner sig i allvarligt trauma.

Ledningskontorets kommentar

Ledningskontoret förslår att texten kompletteras med ”detta även avser nyinvandrade flyktingar som befinner sig i allvarligt trauma” enligt socialnämndens förslag.

Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd (ADB)

ADB påpekar att diskriminering kan förekomma inom hälso- och sjukvården och socialtjänstens verksamhet. Personalen inom dessa verksamheter bör därför få ökade kunskaper om diskriminering och mångfald.

Ledningskontorets kommentar

I Mål och budget för 2009 fastställs att kommunen ska vara ett föredöme i arbetet att skapa ett samhälle fritt från diskriminering och att all personal i kommunen ska utbildas i jämställdhets- och mångfaldsfrågor.

Synpunkter på uppföljning

Skolnämnderna menar att det är väsentligt att planen följs upp utifrån de framlagda indikatorerna så att redan befintliga uppföljningssystem och tillgängliga kvalitets- och analysverktyg inom förvaltningarna används.

Socialnämnden förslår att andelen utrikes födda ska redovisas vid fler indikatorer än vid in- och utflyttning.

Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd anser att den kommunala organisation och dess verksamheter ska återspegla mångfalden i samhället på alla nivåer och att det ska säkras och mätas.

Ledningskontorets kommentar

Befintliga uppföljningssystem kommer så långt som möjligt användas vid uppföljningen av indikatorerna. Flertalet av indikatorerna även de i folkhälsoplanen kommer även att följas upp ur olika perspektiv där även andelen utrikes födda ingår.

Kommunstyrelsens förvaltnings synpunkter

Ledningskontoret kan konstatera att remissinstanserna överlag är positiva till förslaget till planen för mångfald och likvärdiga villkor och de åtgärder som föreslås för att främja utvecklingen mot ökad mångfald och mer likvärdiga villkor. Några remissinstanser har haft synpunkter och förslag till ändringar av planen. Delar av dessa förslag har inarbetats i det reviderade förslaget.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår ledningskontoret att - Plan för mångfald och likvärdiga villkor antas samt att den ersätter kommunens nuvarande integrationspolitiska och handikappolitiska program fastställda av kommunfullmäktige 11 februari respektive 2 september 2002.

Olof Öhman
Kommundirektör

Elif Koman André
Utvecklingschef

Mona Eichenseer
Utredare/analytiker

Bilagor

1. PM - Plan för mångfald och likvärdiga villkor
2. Plan för mångfald och likvärdiga villkor
3. Remissvar

Beslutet delges

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Skolnämnderna
Socialnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Handikapprådet,
Pensionärsrådet (FUB)
Jämställdhetsrådet,
Brottsförebyggande rådet
Demokratiberedningen
Demokratiforum Stuvsta-Snättringe
Demokratiforum Flemingsberg
Antidiskrimineringsbyrå Stockholm Syd